

M168

LKA

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Mintis

Nr. 125
PENKTADIENIS
1946 M. LIEPOS MĖN. 25 D.
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Attlee apie atentatą Jeruzalėje

Didžiosios Britanijos ministeris pirmininkas Attlee vakar padarė pranešimą apie įvykusį bombos atentatą Jeruzalėje prieš Britanijos kariuomenės Palestinoje vyriausiąjį štabą ir Palestinos komisarinį sekretoriatą. Turimomis žiniomis atentate žuvo 93 asmenys ir 53 sužeisti. Iki šiol surastas 41 lavonas. Ministeris pirmininkas atentatą priskiria žydams ir vadina jį visų brutaliausių ir niekšiškesniųjų iš visų iki šiol atliktų teroristinių aktų. Tačiau britų valdžia ir šio įvykio akivaizdoje nesileisianti nukreipiama nuo ieškojimo būdų teisingam Palestinos klausimo išsprendimui. Kol kas stropiai ieškoma kaltininkų. 27 įtariamieji jau suimti. Vedama kvota, kurios davinį telaukiama. Sionistų vadas Weizmannas smerkia piktadarius, kurių nusikaltimo aukomis tarp arabų ir britų tapo ir daugelis žydų.

PASITARIMAI ŪKINIO SUJUNGIMO REIKALU

Vakar Bevinas, Hyndas ir generolas Robintsonas tarėsi britų ir amerikiečių zonų ūkinio sujungimo reikalais.

ŪKIO PLANAS BRITŲ ZONAI

Didžiosios Britanijos ministeris Vokietijai ir Austrijai Hyndas padarė Žemuose Rūmuose pranešimą apie ateinančioms metams numatytą britų zonai ūkio planą ir pasėlių plotus atskiroms kultūroms. Taip pat užsiminė ir apie pastangas pašto susisiekimą pagerinti su užsieniu. Toms pastangoms be transporto netobulumo—didelė kliūtis esanti ir dar būtina cenzūra.

1/2 MIL BELAISVIŲ ANGLIJOJE

Londonas. Vyriausybės pranešėjas Žemuosiuose rūmuose pareiškė, kad birželio 30 d. britų rankose buvo 315.918 karo belaisvių, iš šių didžioji dalis Anglijoje.

Kanados snipinėjimo aferos atgarsiai

Ottava. Kanados ministeris pirmininkas Mackenzis Kingas padarė pirmadienį Kanados parlamente pranešimą apie šnipų veiklą Kanadoje. Pranešime konstatuojama, kad: 1. veikia organizacija, kuri gamina suklastotus pasus ir įvairius dokumentus agentams Kanadoje ir už jos sienų; 2. kad pulkininkas Zabochnas, kuris buvo vėliau iš sovietų sąjungos karo atašės pareigų atsauktas, vadovavo, prižiūrėjo ir finansavo šnipų organizaciją, dirbančią tam tikruose kraštuose ir 3. kad vadovaujant sovietų pasiuntinybei buvo pristiegta daugybė pagrindžio ir šnipų organizacijų.

PALESTINOS KLAUSIMAS KABINETO POSĖDYJE

Londono prasidėjo kabineto posėdis Palestinos klausimu. Jame dalyvauja maršalas Montgomerys, sausumos, oro ir laivynų vadai.

TRUMANO PASIPIKTINIMAS

Londonas. Prezidentas Trumanas pareiškė savo pasipiktinimą atentatu į britų vyriausiojo štabo būstinę Jeruzalėje, kurį jis laiko beprasmiškais žudynėmis. Pasak prezidento, tokie atentatai gali turėti tik tokius padarinius, jog mūsų pastangos surasti Palestinos painios problemos sprendimą tik nusivilkins.

Palestinos vyriausybė praneša, kad teigimas, jog ji maždaug prieš dvidešimt minučių buvusi įspėta dėl gresiamo atentato, neatitinka tikrovės.

AMERIKIEČIŲ ZONOJE NORMOS NEBUS MAŽINAMOS

Frankfurtas. „Nėra pavojaus, kad maisto normos amerikiečių zonoje galėtų būti dar sumažintos“, spaudos konferencijoje pareiškė gen. majoras Draperis. Taip pat jis paminėjo, kad iš JAV plaukia 100.000 to šiai zonai skirtų kviečių.

Trieste apšaudo amerikiečius

Triestas. Praėjusi ketvirtadienį netoli Triesto buvo apšaudyti iš kulkosvaizdžių trys patruliuoją amerikiečių karių džypai. Buvo užmuštas vienas ir sunkiai sužeisti du amerikiečių kariai. Specialus 88 divizijos dalinys, kuriam priklausė ir apšaudytieji kariai, išskrėtė įvykio apylinkes, tačiau piktadačio sučiupti nepavyko.

STOKOJA ŽALIAVOS

Londonas. Plieno pramonei britų zonoje šiuo metu stokoja geležies rūdos, kuri daugiausia atgabenama iš prancūzų zonos. Plieno produkcija britų zonoje siekia 57%, o amerikiečių zonoje — 70% gaminti leistojų kiekio.

GAL PROTAS IMS VIRŠŲ

Londonas. Užsienių reikalų ministeris Bevinas liepos 23 d. kalbėjo apie taikos sutarčių projektus anglų olandų draugijos posėdyje. Jis pasisakė nešas nusivylęs, kad lig šiol nesudaryta jokios taikos sutarties. Nustatydami ateities taiką turime vengti kovos meto plūdymo įtakos. Šiuo metu mūsų svarbiaji uždaviniai yra šie trys: 1. sutvarkyti vasalines aštes valstybes ir Viduržemio jūros erdvę, 2. įjungti Vokietiją į Europos tautų šeimą kaip taikos dalį ir 3. galutinai išspręsti Tolimųjų Rytų problemas.

Šie uždaviniai negali būti įvykdomi nuo vienas kito atsijai. Viduržemio jūros erdvės problema galinti turėti ilgai pasireiškiančių pasekmių kitoms dviem problemoms. Vienoki ar kitoki sprendimai bus padaryti, jis tiki, kad jie apsaugos pasaulį nuo naujų karų siaubo. „Aš tikiu“, pareiškė Bevinas, „kad kiekviena tolesnė diena, kuri mus skirs nuo kovos piūdymų, vis labiau ims viršų protas“.

PERVERSMAS BOLIVIJOJE

Bolivijoje po 3 dienų sukilimo valdžią perėmė tautiniai demokratai. Naujoji valdžia ketina įvykdyti laisvus demokratinius rinkimus. Prezidentas užmuštas. Kitų aukų skaičius siekia 2000. Dėl naujosios vyriausybės pripažinimo JAV susizinosiančios su kitomis Amerikos valstybėmis.

BOLIVIJOJE RAMU

Londonas. Perversmas Bolivijoje yra pasibaigęs, ir sostinėje vėl ramu. Perversmininkai sudaro naują vyriausybę, kurios priekyje stovi aukščiausiojo teismo pirmininkas.

POPIEŽIAUS INTERVENCIJA DĖL GREISERIO

Vatikano radijas patvirtino vakar pameigtą žinią, jog šventasis Tėvas kreipėsis į Lenkijos vyriausybę, prašydamas Poznanės teismo nuteistam gauleiteriui Greiseriui nevykdyti mirties bausmės. Tai jis padaręs grynai žmoniškumo sumetimais, pačiam Greiseriui per Lenkijos atstovą prie Vatikano paprašius, nors prašytojas ir buvęs didelis katalikų Bažnyčios priešininkas.

DAUGIAU ANGLIES EKSPORTUI

Mindene, anglų zonoje, pasibaigė anglų zonos provincijų ir kraštų ūkinį žinovų pasitarimai, kuriuose nuspręsta stengtis pakelti anglų kasimą eksportui.

DALIŲ PAREINĖS ĮJUNGĖ Į SAARA

Prancūzų karinės valdžios Vokietijoje šefas generolas Koenigas pranešė apie Pareinės dalies įjungimą į Saaro sritį. Tai esą padaryta administraciniais ir ūkiniais sumetimais. Dėl to techniškai palengvėsias Saaros srities pramonės aprūpinimas darbininkais.

TRYGVĖ LIE MASKVOJE

Moskva. Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Trygvė Lie iš Oslo sovietų lėktuvu atvyko į Maskvą. Jo vizitas yra neoficialus.

STALINAS PRIĖMĖ LIE

Londonas. Liepos 23 d. Stalinas priėmė Trygvė Lie, UN generalinį sekretorių.

ITALIJOS DELEGACIJA TAIKOS KONFERENCIJOJE

Italų valdžia oficialiai pareikalavo pasiųsti delegaciją į taikos konferenciją. Delegacijai pirmininkaus De Gasperis.

UŽDARĖ 2 ORGANIZACIJAS

Žinios iš Muencheno, amerikiečių karinė valdžia uždarė tarptautinę politinių kaltinų draugiją ir lenkų sąjungą, kadangi tos abi organizacijos nebuvo ir leistos steigti.

Vokietijos problema

Praejusių metų liepos mėn. 17 d. Potsdame įvyko trijų valstybių galvų konferencija. Jie tada posėdžiavo ligi rugpjūčio mėn. 2 d. ir visų sąjungininkų vardu padiktavo nugalėtiosios Vokietijos tolimesnio egzistavimo sąlygas.

Jie šitaip susitarė:

Vyriausioji valdžia Vokietijoje priklausos sąjungininkų Kontrolinei Tarybai. Ta Taryba sudaroma iš Vokietijoje esančių amerikiečių, anglų, prancūzų ir sovietų kariuomenių vadų. Vokietija visiškai nuginkluojama, o pramonė, kuri galėtų gaminti karo reikmenis, sunaikinama. Visos nacių organizacijos likviduojamos. Nacių išleistieji įstatymai, išskyrus tuos, kurie neprieštarauja demokratinei valstybinei santvarkai, panaikinami. Karo nusikaltėliai perduodami teismui. Naciai iš visų svarbesnių vietų pašalinami. Politinis vokiečių gyvenimas tvarkomas demokratiniais pagrindais, siekiant vokiečių tautą kiek galima greičiau perauklėti ir paruošti jai kelią į taikingą tarptautinį bendradarbiavimą. Vokiečių ūkis decentralizuojamas: ūkiškosios sąjungos, treštai ir monopoliai panaikinami. Metalų, chemijos išdirbinių ir mašinų gamyba aprėžiama, o tam tikrais atvejais ir visai draudžiama. Kasdieninių reikmenų gamyba skatinama. Kad užtikrintus gyventojų ir okupacinių kariuomenių aprūpinimą, visas vokiečių ūkis kontroliuojamas. Laike okupacijos, nežiūrint zonų padalinimo, Vokietija traktuojama kaip vienas ūkiškasis vienetas. Vokiečių gyvenimo gerbūvis prilyginamas kitų Europos kraštų (išskyrus Angliją ir Sovietų Sąją) pragyvenimo standarto vidurkiui. Reparacijų pretenzijoms tenkinti Vokietijai pagal gamybos planą nepripažintos pramonės įmonės išmontuojamos ir išvežamos. Karo ir prekybiniai laivynai, o taip pat, užsienio esantieji, kapitalai svetimoje valtyje, tenka sąjungininkams. Lenkijos vakarų siena nustatoma pagal Oderio ir Neisės upių liniją. Visi vokiečiai iš Rytų Europos iškurdinami ir grąžinami Vokietijai.

Kaip iš čia nusakytų nuostatų matyti, sąjungininkai neturėjo noro Vokietiją visiškai nukryžiuoti. Priešingai gi: ūkiškojo gyvenimo standartas turėjo prilygti Europos kraštų vidurkiui, ir kas svarbiausia, visas kraštas turėjo būti traktuotas kaip vienas ūkiškasis vienetas, kad vokiečiai galėtų išsilaikyti ir maitintis patys, t. y. be pašalpų iš šalies.

Bet Potsdamo konferencija, buvo paskutinioji konferencija, kur sąjungininkai rado bendrą kalbą Vokietijos atžvilgiu. Po to tuojau prasidėjo nesutarimai Kontrolinėje Taryboje ir nuomonių skirtumai Užsienų Reikalų Ministerių Taryboje. Tas įvyko todėl, kad Sovietų S-ga, visai nekreipdama dėmesio į esamus Potsdamo konferencijos nutarimus, savo zonoje pradėjo tvarkyti grynai pagal tarybinius metodus. Tuo būdu Vokietijos ūkiškojo vienalytiškumo principas liko pažeistas.

Jei Vokietija, nežiūrint jos padalinimo į zonas, būtų ūkiškai vieninga — žymiai palengvėtų jos išmaitinimas, nes rusų zona yra mažiau pramoninga ir mažiau apgyventa, o turi didesnius žemės ūkio gaminių išteklius, negu vakarų sąjungininkų zonas. Esant tarp zonų laisvam prekių tranzitui, būtų galimas didesnis prekių pasikeitimas, kas žymiai prisidėtų prie pramonės gamy-

bos atstatymo ir, reikia manyti, vokiečių pramonė, kuri prieš karą buvo labai pajėgi, sugebėtų greitai netik vidaus rinką aprūpinti, bet dar nemažai prigamintų prekių ir eksportui. Tuomet eksporto pajamomis būtų galima dengti maisto importo išlaidas. Bet svarbiausias dalykas yra tas, kad, nesant sutarimo tarp atskirų zonų valdytojų, negalima padariai sureguliuoti Vokietijos piniginių reikalų. Kol Vokietija neturi patikimos valiutos, — jokia apyvarta ir atsisakymas su užsieniais yra neįmanomas.

Jei negalima bendrais susitarimais sunormuoti pagrindinių Vokietijos ūkio reikalų, — negalima iš jos reikalauti, kad ji maitintųsi ir išsilaikytų pati. Kol krašto ūkis tebėra dezorganizuotas, pramonė negali atkusti. Todėl pramonės darbininkai neturi darbo; visur pilna bedarbių, o vietoje normalios prekybos siaučia neproduktinga ir kenksminga spekuliacija.

Nežiūrint to, vakarų sąjungininkai yra atsakomingi prieš pasaulio opiniją dėl tvarkos ir ramybės savosiose zonose. Jei vokiečiai negali patys išsimaityti, reikia juos maitinti. O tas maitinimas brangiai kainuoja.

Paskutinėje savo kalboje per radiją J. Byrnes Vokietijos problemą šitaip apibūdino: „Žmonių, prekių ir idėjų judėjimo laisvė tarp zonų yra labiau suvaržyta, negu

tarp kai kurių nepriklausomų valstybių. Todėl ne viena zona neišsilaiko pati. Tas būvis negali ilgai tęstis. Aš esu pareiškęs, kad Amerika nenori pasiimti sau atsakomybės dėl ūkiškojo pakrimo ir dėl tų pasekmių, kurios yra neišvengiamos, jei dabartinis būvis bus toliau tęsiamas. Aš pasakelbiau kaip paskutinę priemonę, kad mes esame pasirošę savo zoną su kitomis, viena arba dviem, valdyti kaip vieną ūkiškąjį vienetą — ir pabrėžiau, kad tai daroma ne su tikslu Vokietiją suskaldyti, bet sujungti. Mūsų karinis įgaliotinis Vokietijoje šią savaitę gaus nurodymų svarbiausiais valdymo reikalais, būtent: finansų, transporto, žinių pasikeitimo, prekybos ir pramonės — bendradarbiauti arba su kiekviena vyriausybe pavieniai, arba su visomis trimis. Mes norime arba ūkiškąjį bendradarbiavimą tarp zonų užtikrinti, arba nuimti nuo savęs atsakomybę už Potsdamo susitarimo pažeidimą“.

Iš šio pareiškimo galima suprasti, kad jau dabar amerikiečiai yra nusistatę Vokietijos problemą spręsti arba, arba. Reikia tiksliai stebėtis, kodėl ši padėtis buvo taip ilgai toleruojama, jei zonos išlaikymas Amerikos mokesčių mokėtojams kainuoja 200 mil. dolerių per metus. Jėigu šiuo reikalu su sovietais nepasiseks susitarti, arba jeigu nepasiseks rasti abiemis šalims prilimtiną kompromisą, tuomet Europa bus padalinta į dvi dalis. — — — — — V. B.

Neigiamybių kėlimas spaudoje

Reikia sutikti su tuo, kad mūsų gyvenimo neigiamybės keltinos spaudoje, bet atrodo, kad spauda praktiškai šitaip ir daro. Jeigu kuri negerovė pradeda įgauti visuotinumą pažymių, tai spauda niekada nenutylti jos, visada pasisako, nušviečia, padarydama savo išvadas, atkreipdama tiek mūsų vadybių, tiek ir pačių bendruomenių dėmesį, dažnai net nurodydama su tomis neigiamybėmis kovos priemonių ar ieškodama jų. Va, jei čia vienur, čia kitur dykaduoniai pradeda siautėti, spauda ne tik siūlo sudrausti juos, bet nurodo ir kaip sudrausti. Jei veltui leidžiamas brangus laikas — spauda kartkartėmis siūlo, kaip geriau ir naudingiau pasiruošti ateičiai, įsigyti specialybę, panaudojant tas jūras marias laisvo laiko. Jei šeimos klausimas darosi opus — spauda ne tik kelia jį alkštėn, bet kartu ieško būdų, kaip užkirsti kelią pačiai negerovei, kaip gydyti atsiveriančias žaizdas. Neuzmiršta ir nepraleidžia spauda ir kultūrinio darbo šlubavimų, taisytiųjų dalykų. Žodžiu, spauda yra ir bus gyvenimo veidrodys, galybė, nesanti pažangos, gražesnio gyvenimo vėliavą, nuolat einanti to gyvenimo priekyje. Ypač tokia yra laisva ir patyrusių žmonių tvarkoma spauda. Tokia yra ir lietuviškoji, ir garbė jai!

Atrodo, kad jei kas kalba dar apie ryškesnį smulkių neigiamybių kėlimą bendrojoje spaudoje, tas gal ir per daug reikalauja. Negalima norėti, kad mūsų šioje spaudoje užsiverstų korespondencijomis iš įvairių vietų, kur Jonas su Petru ar Antanas su Jokūbu pradėtų sąskaitas suvedinėti. O jei būtų spausdinamos korespondencijos, kuriose leidžiama asmeniškai pulti kurios nors stovyklos komendantą, sandėlio vedėją ar kitą kurį pareigūną, tai spaudoje tikrai susirastų šitokių sąskaitas suvedančių kore-

spondencijų beveik iš kiekvienos stovyklos, nes visur rasime žmonių, nepatenkintų šiuo ar kitu pareigūnu, pavydinių jam, įtariančių jį vagystėmis ir tt. Ar laikraštis turės visas tokias korespondencijas spausdinti? Jeigu jis šitaip padarys, tai už devynias iš dešimties korespondencijų tikrai susilauks bylų, kuriose bus nubautas, kaip apšmeižęs niekuo nekaltus žmones arba neturįs jokių įrodymų savo iškeltiems kaltinimams paremti. Iš kur redakcija galės žinoti, kad visi korespondentai rašo tiesą, kad ne sąskaitas suvedinėja? Kas jai pateiks įrodymų, kai reikės teisme gintis? O bus gal ir tokių atvejų, kai korespondentas, ką nors apšmeižęs, pamėgins ir į kitą stovyklą išdūlinti, pabūgęs atsakingumo už savo darbą, o redakcija turės gaudyti vėją lauke. Taigi rošosi, kad šitoks smulkus neigiamybių blusinėjimas bendruosiuose laikraščiuose nėra galimas, nepasieks tikslo ir privirs nereikalingos košės, kurią turės iškabinti redakcijos ir dažnai visiškai be jokio reikalo. Žinoma, neminime čia to, kad tokios nuolatinės pavardės ir vietovės linkniuojančios neigiamybės ir mūsų vardui ne ką prideda.

Šiandien yra kitas kelias smulkioms, vietinėms neigiamybėms kelti — tai stovyklų sieniniai ir rotatorium spausdinamieji laikraščėliai. Jų uždavinys kaip tik ir turėtų būti kelti ne tik tai, kas stovykloje vyksta gera, bet ir tai, kas neigiama. Jų uždavinys labai parapijinis. Ką bendrieji laikraščėliai kelia, turėdami galvoje visus lietuvius, tai stovykliniai turėtų pasitenkinti savo parapija, jos laimėjimais ir negerovėmis. Tik ir čia, kai paliečiamos negerovės, nemaža bėdos turi tokių laikraščėlių redaktoriai. Aštuonis mėnesius redagavau tokią stovy-

V. Lada-Mocarski

Trys paskutinės Mussolinio dienos

Suimtieji miegojo beveik iki vidurienio (šeštadienį, balandžio 28 d.). Mussolinis atrodė pasilsėjęs, atjaunėjęs. Jis nusiprausė, bet nesikuto. Jis kalbėjo mažai, atrodė prislėgtas. Į viską, kas jam buvo sakoma, atsakinėjo stereotipiškai „bene, bene“.

Kažkas namuose išsireiškė, kad amerikiečiai pasiekė Como, Mussolinis atidarė duris, paklausė, ar tai tiesa, ir gavo teigiamą atsakymą. Ši žinia jį sujudino.

Apie ketvirtą valandą į namus įžengė Pietro ir „pulkininkas Valerio“. Pastarąjį šeimininkas užvedė į viršų. Prie uždary durų jis girdėjo, kaip Valerio prikalbinėjo Mussolinį ir Petacci vykti tuoju kartu su juo. Jis vis kartojė: negalima gaišti nė valandėlės! PO poros minučių dužė ir Petacci paliko namus. Mussolinis vedė išbačiusią ir verkiančią Petacci už parankės.

Pulkininkas Valerio, reprezentuojąs CLNAI, ir generolas Cadorna, partizanų vyriausias vadas, atvyko šeštadienį, balandžio 28—tą, apie pirmą valandą į Como. Valerio susirado Pedrą, jam prisistatė ir parodė dokumentus, iš kurių buvo matyti, kad jis priklauso Milano partizanų vyr. štabui ir kad jam yra pavesta svarbi misija, kurią vykdati jam turi padėti visi partizanų daliniai. Jis pasakė Pedrui, kad jam esą pavesta nubausti mirtimi Mussolinį, Petacci ir kitus žymiuosius fašistus.

7. Galas

Valerio neturėjo nei ypatingų raštinių įgaliavimų, nei sąrašo asmenų, jam pavestų nužudyti. Dėl šio fakto nereikėtų per daug stebėtis, nes tarp Dongo ir Milano vis dėlto nebuvo patikimo susižinojimo, ir centro komitetas Milane net tikrai nežinojo, ką partizanai buvo suėmę. Tad Valerio paprašė Pedrą duoti sąrašą visų 49 asmenų, sulaikytų prie Musso ir Dongo. Sąrašas buvo pavardės ne tik ministerių ir pareigūnų, bet ir šoferių. Be Mussolinio ir Claretos Petacci Valerio išsirinko dar 16 kitų žymesniųjų fašistų, o taip pat ir Marcello Petacci. Tik po Valerio atvykimo į Dongo išaiškinta, kad „Ispanas“, buvęs su Claretta viename automobilyje, yra jos brolis Marcello.

Ir taip — Valerio apie 4 val. po pietų išvyko su Mussoliniumi ir Claretta Petacci iš namų, esančių Bonzanigė. Dužė buvo apsilikęs pilku apsiaustu su pastatyta api-

(atkelta iš 2 p.)

linį laikraštėlį, tad labai pulkiai žinau, ką reiškia kelti neigiamybės. Esu gavęs per tą laiką grasinamųjų lapelių, raginančių sumušti mane, prisiklausiau šmeižtų apie save, buvau tampomas aiškintis, plūstamas, vietinės stovyklinės cenzūros braukomas ir tt. Turiu pasakyti, kad niekada, keldamas neigiamybės, neleidau paminėti laikraštelyje nė vieno tų negerovių didvyrių pavardės, viskas būdavo keliama tik satyrine forma. Niekada nedaviau progos įsikišti jokiam teismui, nieko neapšmeižiau, ir visa tai pripažino tie, kurie už savo darbus patekdavo į to laikraštėlio neigiamuosius stovyklinio gyvenimo faktus keliančių skyrių. Įdomūs atsiminimai! Tik šitokiai kovai reikia nemaža ir sveikatos, ir atsargumo, ir pagaliau

6) kakle ir ant kaktos užsismaukęs kepurę. Petacci turėjo paprastą pilką kostiumą ir šilkinę skarelę ant galvos. Abu buvo apsiavę juodais auliniiais batais. Juos lydėjo pulkininkas Valerio, partizanas Pietro ir dar du naktį budėję partizanai. Mussolinis ir jo mylimoji ėjo pirmiausia į kalną Via del Realė keliu, o vėliau pasuko į Via Mainoni l' Intignato. Šiuo keliu eidami, jie pasiekė mažą aikštelę, kur jų laukė Valerio automobilis. Visiems sulipus, buvo važiuojama keliu, einančiu į Azzano. Netrukus privažiavo mažą Giulino di Mezzegra kaimelį; sustojo prie vartų su numeriu 14. Čia gatvelė lengvai pasisuka: iš šiaurės ši vieta nėra matoma. Taip pat antras staigus posūkis neleidžia čia įžvelgti iš pietų. Už tvoros, truputį aukščiau stovi Villa Belmonte, į kurią įeinama pro jau minėtus vartus.

Šiamė tyliame, žaviame kempelyje Valerio įsakė Mussoliniumi ir Petacci išlipti. Nustebe, lyg perkūno trenktį, įjėdu staiga išgirdo vyrą iš Milano skaitant jiems mirties sprendimą. Mussoliniumi išakyta peaiti porą žingsnių link mūrinės sodo tvoros. Beveik tuo pačiu metu pasigirdo pulkininko Valerio automato šūviai. Jis stovėjo truputį nuošaliau, jo paleistos penkos kulkos susmigo įstrizai į Mussolinio krūtinę; tas parpuolė ant kelių, susmuko ir atsilošė į mūrą.

Dabar atėjo Petacci eilė; ji pakėlė beviltišku judėsiu rankas, gavo kelias kulkas tiesiog į krūtinę ir krito šalia mylimojo ant žemės. Jų kūnai lietė vienas kitą. Nužudymas bus įvykęs tarp 4,15 ir 4,30 va-

landos.

Po to Valerio grįžo atgal į Dongą. Per tą laiką kiti suimtieji, saugoti Germanio kaime, buvo atgabenti į Dongą. Kai tik Valerio atvyko, pradėta ruošti sušaudyti šešiolika kitų fašistų.

Padre Acurio Ferrari, arti esančio vienuolyno kunigas, paprašė pulkininką Valerio leisti suteikti paskutinius bažnyčios patarnavimus tiems, kurie to norėtų. Ministeriai Romano ir Liverani jau anksčiau buvo prašę sau kunigo. Pulkininkas Valerio davė kunigui tris minutes laiko. Kai vienuolis pastebėjo, kad tai esąs nepakankamas laikotarpis tokiam žmonių skaičiui, Valerio atšovė, kad karinės aplinkybės neleidžia delsti.

Suteikus jiems nuodėmių atleidimą „en masse“, suimtiesiems išakyta nusisukti į ežerą. Buvo aišku, kad juos šaudys iš užpakalio. Tada Barracu paprašė, kad atsižvelgiant į du aukšinius medalius, jo gautus už nepaprastą narsumą dar didžiojo karo metu, — jam būtų leista žvelgti į šautuvų vamzdžius.

Valerio atmetė jo prašymą. Suimtieji tris kartus sušuko „Evviva Italia!“, ir pasmerkimą vykdančioji komanda sudėta iš milaniečių ir vietinių partizanų-paleido ugnį. Buvo lygiai 5,17 val. po pietų. Saudyta, kol neišnyko paskutiniai pasmerktųjų gyvybės ženklai. Tai buvo galas.

Vienas sunkvežimis nugabeno lavonus į Azzano. Čia buvo atvežti iš Giulino di Mezzegra ir Mussolinis su Petacci. Po to sunkvežimis su lavonais išvažiavo į Milaną. Vertė Zilinis.

Vaikų ir skautų literatūra

1. A. Krausas. *Gyvulių Draugas*. Detmoldas, 1946. 32 pusl. Kaina nepažymėta.

Tai gyvulių globos antologijėlė, paruošta iševijoj, kur įdėta Vyt. Tamulaičio „Priešai“, Vaižganto „Aš, tarnaitė ir kanarėlė“, Biliūno „Kliudžiau“ ir „Brisiaus galas“, Turgenevo „Žvirblio meilė“, M. Kyber „Motina“, „Svarbus akimirksnis“ ir „Plyname lauke“, Henrich John „Jo Džekis“, Selma Lagerloef „Meli“ keletas nepažymėtų autorių kūrinių. Dalykėliai parinkti patyrusio pedagogo ir humanisto A. Krauso. Iš jų trykšta nuoširdi meilė gyvulėliams, motiškumas, pasiaukojimas, gera amičiška širdis.

— Meilė — galvojau sau — galingesnė už mirtį ir mirties baimą. Tik ji, tik meilė laiko ir valdo gyvenimą („Žvirblio meilė“,

kantrybės. Juk daug lengviau parašyti baromają korespondenciją su tikrais ar abejotinais faktais, ką nors apvaginti ar kitaip „sutvarkyti“, negu pasiimti už savo parašytuosius žodžius visišką atsakingumą prieš tuos žmones, kuriuos rašydamas palieti, kurie, nors ir teisingai plunksnos užkabinti, pradeda prieš tave intriguoti, plūsti tave, grasinti tau.

Kova su neigiamybėmis ir negerovėmis nėra tokia paprasta ir lengva, kaip kai kas būtų linkęs manyti, bet ji turi būti vedama geriausia keliu. Taigi vietinėms neigiamybės geriausia vieta yra vietiniai stovykliniai laikraštėliai, o bendrosioms — bendrieji laikraščiai. Šitai buvo ligi šiol daroma, šitai reikėtų toliau daryti.

K. Arėnas.

7 pusl.)

„Vargingoj palėpėj mažas padarėlis pagimdė naują pasaulį. Senojo pasaulio įstatymai yra stiprūs ir sunkūs, betgi jie, žingsnis po žingsnio, turės atsitraukti, nes meilė yra sielų valdovė žemėje. Pamažu, labai pamažu gimsta naujas pasaulis...“ (Kyber, „Motina“, 9 pusl.).

Šios gražios idėjos yra pravestos meniškais literatūriniais vaizdais. Tai rekomenduotina ne tik vaikams, bet ir suaugusiems šią knygėlę pasiskaityti. Tik atrodo, kad redaktorius turėjo savo pavardę uždeti ne viršų, nes skaitytojas pagalvos, kad jis knygetės autorius.

2. Roland Philipps. *Skilčių sistema*. Išvertė pskt. B. Mantvila. II laida išleido L.S.B. Vadija. Aitvaras, 1946. Detmoldas. 48 pusl. Tai kišeninio formato knygelė skautams, kurioje paaiškinta skilčių sistema, vadovavimas, draugovės štabas, vienybės nuotaika, disciplina, posėdžiai, konkursai, žaidimai, geri darbai ir t. t. Baden-Powell šią sistemą laiko geriausia.

3. *Mazgai*. Vertė A. Tauras. Išleido L.S.B. Vadija. Detmoldas Aitvaras, 1946 m. 12 pusl. Ši knygutė taikoma jaunesniems skautams, kurie savo gerus darbus pažymi mazgais.

4. *Skautybė mergaitėms*. Pagal R. Baden-Powellį, ir k. autorius paruošė pskt. Ona Saulaitienė, IV dalis. Vadovės, II laida, Augsburg, 1946 m. Rotatorium, 73 pusl.

Ši knygelė yra būtina kiekvienai skautei, nes joje iškelta mergaičių skautiško auklėjimo ir vadovavimo problema. „Sypokimės dirbdamos“ ir dirbkime su malonumu ir meilė.

St. Vls.

Olandijos žmoniška parama lietuviams

Laiškas iš Olandijos

Su Olandija susipažinome, sąjungininkų kariuomenė evakuavus civilius gyventojus iš vieno kovų ruožo Vokietijoje.

Ilgą sunkvežimžių kolona vieną dieną pervažiuojame Vokietijos Olandijos sieną ir buvome perduoti olandų DP tarnybai. Nuodugnai apžiūrėjus sveikatą, atlikus karantiną ir smulkiai išardžius, mus ikurdino DP stovykloje. Nors Olandija iš Vakarų valstybių buvo labiausiai apiplėšta ir daugelyje vietų nuo karo nuostolių labai nukentėjusi, bet su mumis, visų tautybių kitataučiais, elgėsi labai nuoširdžiai. Buvo nepaprastai smagus jausmas, galint konstatuoti, kad į mus žiūrėjo ne kaip į nepageidaujamus įsibrovėlius, bet kaip į žmones. Po praleistų dienų Vokietijoje buvo malonu patekus į kraštą, kurio gyventojai, ištisis amžius susidurdami su kitataučiais, rodo prigimtą kosmopolitinį jausmą. Kame tik susidurdavome su olandais, vis tiek kurio visuomenės sluoksnio jis būtų buvęs, turtingas ar biednas, darbininkas ar inteligentus, oficialiai ar privačiai, visur sutikome tipingą žmonišką paslaugumą, norą padėti, kuris nesiteiravo tautybės.

Olandija mus priglobė, kada virš mūsų galvų skraidė V 1 ir V 2, kartais nejuokiai žemai nusileidami, o per keliolika kilometrų nuo mūsų siautėjo kautynės, kurių gaisrai naktį nušviesdavo dangų raudonai. Olandai priėmė mus taip maloniai, lyg tai būtų savaimė suprantamas dalykas, kaip ir prieškario metais, kada neuzdarė durų likimo persekiojamiems, ar jie būtų buvę belgų pabėgėliai, ar nacionalizmo aukos.

Nebuvo tokios Europos tautybės, kuri nebūtų ilgesni ar trumpesni laiką gyvenusi mūsų stovykloje, nesvarbu kurios valstybės pilietis būtų buvęs, vis tiek kurių politinių pažiūrų. Svarbu, kad tik padariai elgėsi.

Mūsų normos kaloringumo atžvilgiu buvo didesnės už olandų. Nors pirmus mėnesius po išlaisvinimo olandų gyventojams

SUVALSTYBINIMAI BE ATSIKLAUSIMO

Londonas. SED pirmininkai Pieckas ir Grothowolis, šiuo metu esą britų zonoje, Dūseldorfe turėjo spaudos konferenciją. Tarp kita ko pareiškė, kad Saksonijoje žmonių nusavinimas įvykdytas atsiklausus gyventojus. Tokie pat nusavinimai būsią vykdomi ir kitose zonos, bet jau be atsiklausimų, kurie nebesą reikalingi, nes sekus demokratiškas pasisakymas teikiąs pakankamai pagrindo sprendimui visai zonai išplėsti.

Toliau Pieckas pareiškė, kad maisto produktai iš sovietų zonos vakarinėms būsią duodami tik mainais už anglį.

LA GUARDIA PAS POPIEŽIŲ

Vakar popiežius priėmė La Guardia. Prieš tai jis turėjo pasikalbėjimą su Italijos ministru pirmininku. Šiandien jo garbei Italijos parlamentas kelia vaišes.

UNRRA-OS POSĖDŽIAI ZENEVOJE

Penktasis UNRRA-os posėdis įvyks rugpjūčio 3 d. Zenevoje, būv. Tautų sąjungos rūmai.

nebuvo jokių tekstilės prekių, mes stovykloje vis dėlto gavome būtiniausių dalykų nemokamai. Reguliariai gaudavome cigarečių, mums organizavo šokių ir pramogų vakarus, kas savaitę gaudavome pinigų smulkioms išlaidoms. Katalikų ir evangelikų dvasininkai visada buvo pasiruošę mums padėti.

Olandų stovyklų vadovybė darė, ką galėdama, kad palengvintų mūsų gyvenimą. Kasdien sustikdama su anglų ryšio karininkais labai rūpestingai gynė mūsų interesus.

Didžiausia dalis užsieniečių po ilgesnio ar trumpesnio laiko galėjo grįžti į savo tėvynes. Dėl kurių nors priežasčių negalėjusieji to daryti turėjo kitaip kombinuoti. Jei kas turėjo pažįstamų olandų tarpe, kurie sutiko policijoje paliudyti užsieniečio naudai ir jei toks asmuo galėjo įrodyti, kad gali pats apsirūpinti tame krašte, galėjo likti Olandijoje, kaip „laisvas žmogus“. Tačiau tokių laimingųjų skaičius buvo nedidelis. Negalėjusieji ir nenorėjusieji grįžti į gimtines buvo išgabenti į UNRRA-os stovyklas Vokietijoje.

O. P.

Griežtos priemonės prieš „epidemią iš Vakarų“

Paryžiuje leidžiamas lenkų laikraštis „Sztandar Polski“ pagal „News of the World“ praneša, kad žiniomis iš Švedijos sovietai ėmėsi griežtų priemonių prieš „epidemią iš Vakarų“. Pagal straipsnio autorių laikraštis nurodo, kad sovietai tarp kito prisimena, jog po Napoleono karų rusų karininkai, kurie matė Europą, grįžę į tėvynę, prisidėjo prie opozicijos prieš despotizmą ir išaukė 1825 metais dekabristų revoliuciją. Kad galima būtų išvengti panašaus pavojaus, sustiprinta linija nuo Elb-longo, Wystruc, Grajewa, Gardino, Przemysli, Bukovinos, Vakarų Besarabijos siena iki Dunojans. Šioje linijoje, kuri yra apie 1700 mylių ilgio, sugrupuota 500 — 700 000 kareivių, kurių 100 000 sudaro specialius pasienio dalinius su 50 000 šunų. Cursono linijoje vienai myliai atitinka 200 žmonių ir 15 šunų. Pasienio daliniai yra griežtoje NKVD priežiūroje. Šioje linijoje yra apie 20 perėjimo punktų, prižiūrimų NKVD. Čia vyksta „skirstymas“ visų, kurie vyksta iš Vakarų. Laisvas perejimas yra tik tiems, kurie turi diplomatinis pasus, NKVD specialiai išduotus dokumentus, o taip pat nariams NKVD organizacijos.

VEL PILIETINIS KARAS KINJOJE

Kinijoje, nepavykus JAV įgalotinio Marshallo tarpininkavimui tarp Čankaišeko ir komunistų, pilietinis karas atsinaujimo sensi nebūtu smarkumu — kovos vyksta 50 km nuo Nankingo nacionalistų sostinės, iš kur komunistai stipriomis jėgomis puola Sanchajaus kryptimi.

TEISIAMAS FLANDINAS

Londonas. Paryžiuje pradėta byla Flandinui, kuris yra klek laiko buvęs ministris pirmininkas, o nuo 1940 m. lapkričio lig. 1941 m. vasario mėn Vichy vyriausybės užsienų reikalų ministris. Jis kaltinamas nusižengęs piliečio pareigoms.

REPARACIJŲ SUMA VOKIETIJAI NENUSTATYTA

Didžiosios Britanijos vyriausybės vardu Noelis Bakeris davė paaiškinimų dėl visų, tariamai, sutartų pretenzijų į 20 milijardų dolerių reparacijų iš Vokietijos. Pasak jo, Didžiosios Britanijos vyriausybė niekad šitos sumos nėra sovietams pripažinusi. Geriausiu atveju ši suma Jaltos konferencijoje tebuvo sutikta laikyti pradmės baze tolesnėms diskusijoms. Ir Potsdamo susitarime apie tai nesą nieko pasakyta. Negali būti ne kalbos, kad Anglija šią sumą kada nors pripažintų arba kad leistų imti bėgamosios gamybos produktų reparacijų sąskaiton, kada ty produktų neužtenka ne tik apmokėjimui už būtinajį importą, bet net vidaus rinkai nepakanka.

AIRIJA ISTOS Į J. T.

Dublinas. Airijos ministris pirmininkas Eamon de Valera įteikė Airijos prašymą priimti ją į Jungtines Tautas.

NEBEREIKIA JOKIŲ LEIDIMŲ

Frankfurtas. Pranešama, kad nuo sekmdienio vykstam D-Zugais nebereikia gauti jokių kelionės leidimų.

3000 BELAISVIŲ GRAŽINAMI

Iš 120.000 sovietų numatytų šiemet grąžinti vokiečių belaisvių 3000 atvežta į Frankfurtą prie Oderio.

cijos, bet tik su vyriausiais overdais. Visi likusieji eina į specialias stovyklas, kur tikrinimas užtrunka ligi trijų mėnesių. Čia skirstoma į tris grupes: 1) išleidžiami (10—20%), kurie gali vykti toliau, bet neturi teisės vežtis brangenybų, knygų ir laikraščių, 2) asmenys, nukreipiami į „politinę readukaciją“ (70—80%), kuri remiasi mažiausia trejų metų priverstinu darbu ir politiniais kursais, 3) likvidavimas vietoje (10—20%), ką liečia daugiausia dezertyrus, išdavikus ir dalį karų belaisvių iš Vokietijos. Kovilo stovyklose, kurios skirtos atvykstantiems iš Lenkijos, Vokietijos ir Čekoslovakijos, tam tikrais laikotarpiais buvo 500—800 000 žmonių. Stovykla Kijeve skirta atvykstantiems iš Vengrijos ir Balkanų.

Kursai lietuvių pradžios mokyklos mokytojo cenzui įgyti Seedorfe b. Zeven, Kr. Bremervörde, DP Lietuvių Stovykla, pradės darbą liepos pabaigoje. Priimami baigę gimnazijos 4 klases arba tolygaus mokslo. Stovykloje atvykustieji kursininkai gali apsigyventi, tik turi atsivežti iš savo stovyklos leidimą persikelti. Smulkesnės žinios yra Seedorfe gimnazijoje paskelbtos.

Organizatoriai P. Butėnas ir A. Kasperavičius.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atakingasis redaktorius J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • 07-21-32 „MINTIS“ Druck der Drucker- und Verlagsengesellschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern)